

ISBN: 978-975-2482-40-1

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

Ketebe Yayınları: 110

Düşünce

Editör
Sezai Saraç

Kapak
Harun Tan

Düzeltili
Cihan Aldık

Mizanpaj
Nilgün Sönmez

1. BASKI: 1992
2. BASKI: 1996

KETEBE'DE

1. BASKI

Ocak 2019
İstanbul

ketebe.com

Ketebe Yayınları
Sertifika No. 34989
Maltepe Mahallesi Fetih
Caddesi No: 6 Dk: 2
Topkapı 34010 İstanbul
Tel: 212.612 29 30
e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt
Matsis Matbaa Hizmetleri
San. ve Tic. Ltd. Şti
Sertifika No: 40421
Tevfik Bey Mah. Dr. Ali Demir Cad.
No: 51 Sefaköy Küçükçekmece /
İstanbul
Tel: 212 624 21 11

© **Fritjof Capra** **Kitabın orjinal adı: Uncommon Wisdom**

Eserin Türkiye hakkı Brockman Inc. aracılığıyla Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.'ne aittir. İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Yeni Çağın
Sıradışı Bilgeleri

FRITJOF CAPRA

ÇEVİRİ

MUSTAFA ARMAĞAN

KETEBE

Fritjof Capra

1966 yılında Viyana Üniversitesi'nde yüksek enerji fiziği üzerine doktorasını tamamladı. Paris, California ve Stanford gibi çeşitli Avrupa ve Amerika üniversitelerinde teorik fizik üzerine dersler verdi ve araştırmalarda bulundu. Capra, teknik araştırma yazılarının yanı sıra, modern fiziğin felsefi etkileriyle ilgilendi ve modern fizikle Doğu mistisizmi arasındaki ilişkiler üzerine genel okuyucuya hitap eden yazılar yazdı. Çeşitli ülkelerde bu konuda konferanslar verdi. Halen Berkeley'de yaşayan Capra'nın, elinizdeki kitabından başka, yayınlandığı zaman uluslararası çok satan kitaplar arasına giren *The Tao of Physics (Fiziğin Taosu)*, Charlene Spretnak ile birlikte yazdığı *Green Politics (Yeşil Politika)* ve *The Turning Point (Batı Düşüncesinde Dönüm Noktası)*, *Web of Life (Hayatın Örgüsü)*, *Ecology of Law (Hukukun Ekolojisi)*, *Systems View of Life (Hayata Sistemler Açısından Bakış)* ve *The Science of Leonardo (Da Vinci'nin Bilimi)* adlı kitapları bulunmaktadır.

<http://www.fritjofcapra.net/>

Mustafa Armağan

İÜ Edebiyat Fakültesi'nden mezun olduktan sonra İÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde yüksek lisansa başladıysa da, yayıncılığın cazibesine kapılarak İlim, Risale, İnsan, İz, Ağaç ve Etkileşim Yayınları'nda editör, yayın danışmanı ve yayın yönetmenliği görevlerinde bulundu. *İzlenim* dergisini yönetti. Bugüne kadar 50 kitabı imza atmış olan Armağan özellikle tarih yazıları ve kitaplarıyla geniş bir kitleye ulaşmayı başardı. Halen *Derin Tarih* dergisi genel yayın yönetmenliği, Ketebe Yayınları'nda yöneticilik ve Akit TV'de Yavuz Bahadıroğlu ile birlikte Kayıtdışı Tarih programcılığı yapmaktadır. Yaygın bir okur kitlesine ulaşan kitapları arasında şunlar sayılabilir: *Abdülhamid'in Kurtlarla Dansı (3 cilt)*, *Kızıl Elma Peşinde Bir Ömür, Küller Altında Yakın Tarih, Osmanlı: İnsanlığın Son Adası, Avrupa'nın 50 Büyük Yalanı, Tek Parti Devri, Kızıl Pençe, Satılık İmparatorluk, Âsim'in Nesli*.

Fritjof Capra'nın Türkçedeki ilk kitabı olan *Batı Düşüncesinde Dönüm Noktası* ilk olarak Armağan'ın Türkiye Yazarlar Birliği tarafından ödüle layık görülen çevirisiyle 1989 yılında İnsan Yayınları'ndan çıkmıştır (5. baskı: 2018).

<http://www.mustafaarmagan.com.tr>

İçindekiler

Çevirenin Sunuşu / 7

Sunuş / 11

BÖLÜM 1

Kurtlarla Ulumak

Werner Heisenberg / 15

J. Krişnamurti / 26

BÖLÜM 2

Temel Diye Bir Şey Yok

Geoffrey Chew / 53

BÖLÜM 3

Her Şeyi Birbirine Bağlayan Model

Gregory Bateson / 77

BÖLÜM 4

Aynı Okyanusta Yüzmek

Stanislav Grof ve R. D. Laing / 99

BÖLÜM 5

Denge Arayışı

Carl Simonton / 167

Margaret Lock / 172

BÖLÜM 6

Alternatif Gelecekler

E. F. Schumacher / 235

Hazel Henderson / 264

BÖLÜM 7

Big Sur Diyalogları

Gregory Bateson, Antonio Dimalanta, Stanislav Grof,

Hazel Henderson, Margaret Lock,

Leonard Shlain, Carl Simonton / 301

BÖLÜM 8

Özel Nitelikte Bir Bilgelik

İndira Gandhi / 353

Fritjof Capra ile Bir Konuşma: “Bilimden Ümitli Değilim...”

Konuşan: Tony Maas / 377

Bibliyografya / 385

Dizin / 389

Çevirenin Sunuşu

Fritjof Capra (doğumu: 1939) artık Türk okuyucusunun aşına olduğu bir isim sayılır. Türkçede ilk kitabı 1989 yılında *Batı Düşüncesinde Dönüm Noktası* adıyla tarafımızdan çevrilmiş ve İnsan Yayınları'ndan çıkan kitap geniş bir okur alakasıyla karşılanmıştı (2018 yılında 5. baskısı neşredildi). Capra'nın daha sonra *The Tao of Physics* adlı kitabı *Fiziğin Tao'su* adıyla Türkçeye kazandırıldı. (Bunları *Hayatın Örgüsü* ve *Da Vinci'nin Bilimi* adlı kitapları ile ortak yazarı olduğu bir kaç kitabının tercümesi takip etti.)

Böylece gerek aydın çevrelerde, gerekse genel okuyucu düzeyinde mazhar olduğu bu sıcak ilgi, sözkonusu kitaplardaki 'Yeni Batı'yı, Batı düşüncesinde ulaşılan son merhaleleri ve sonuçta Doğu düşüncesiyle bağlantı içinde yarının dünyasını inşa etme fikrinin uyandırdığı meraka bağlanabilir. Ayrıca okuyucunun insanımıza en az yüz yıldır empoze edilmeye çalışılan kaba pozitivist anlayışın dar sınırlarından kurtulma ihtiyakını da göstermektedir. Kısaca Capra'nın eserlerine ülkemizde gösterilen ilgi eğitim sisteminizin dolduramadığı bir boşluğun, derin bir manevi ihtiyacın raflara haykırışı anlamına gelmektedir.

Bir başka husus ise Cumhuriyetin eğitim zihniyetinin bilimi dinin karşısına bir rakip, hatta düşman olarak çıkarma ve ikisininin

apayrı dünyalara ait olduğunu ve asla buluşamayacağını bir dayatma şeklinde konumlandırması sonucu dini bilgi ve düşüncenin ve tasavvufun alabildiğine yüceltilen bilimden başka ve adi bir gezegene ait olduğuna dair bir önyargı zırhı oluşmuştu. Bu zırhın delinmesi fikir hayatımıza yeni bir renk ve hareket getirecekti. Bilim ile din yeni bir bakışla nasıl kavranabilirdi? Capra bunun üzerinde yoğunlaşıyordu mesaisini.

Öte yandan Doğu mistisizmi ile modern Batı bilimi arasında bir sentez vücuda getirme amacındaki Avusturya asıllı ABD’li fizikçi Fritjof Capra, modern bilimin bulguları ile Doğulu bilgelerin binlerce yıl önceki hikmetlerini başarıyla buluşturduğu çalışmalarında zaman zaman bilim ile mistisizmin arasındaki mesafeyi bir zar seviyesine kadar indirmeyi başarıyor, bunlar arasında çatışma değil uyum olduğunu söylüyordu.

Amacı, birbirinin mütemmim cüzü olan bu iki yarım küreyi tedahül ettirmek, birleştirmek değil; daha çok, her iki alanı insan ruhunun ve varoluşunun iki ontolojik temeli olarak ele alıp birini ihmal etmenin, sonuçta diğerinin tek başına anlamsız ve hatta insana ve çevreye zararlı hale getireceğini ortaya koymaktı. Dolayısıyla bilimsel ve teknolojik gelişmelerin kurbanı olan modern insana bir ortak noktada buluşma çağrısında bulunmak, bir çare sunmaktı...

Elinizdeki kitabın özelliği ise fakirin çevirdiği *Batı Düşüncesinde Dönüm Noktası* (İnsan Yayınları) ve Kaan H. Ökten’in çevirdiği *Fiziğin Tao’su* (Arıtan Yayınevi) adlı kitaplarında ortaya koyduğu bu temel fikri “geliştirmek” yahut “tamamlamak”tan çok bir nevi onların sahne arkasını, arka-planını, entelektüel serüvenini resmetmek, bu her biri milyonlarca okura ulaşan bu kitapların başarı öyküsünü ortaya sermektir.

Bir tür entelektüel otobiyografi de denebilir elinizde tuttuğunuz kitaba. İngilizcesi *Uncommon Wisdom: Conversations with Remarkable People* olan kitabı *Yeni Çağın Sıradışı Bilgeleri* adıyla Türkçeye kazandırmaktaki maksadımız, yazarın fikri arayışının merhalelerini, başkalarının fikirlerinden etkilenişlerini, bir fikri

geliştirirken yaşadığı şaşkınlık ve üzüntüleri, gurur ve sevinçleri rahat, sade bir dille okuyucuya aktarmak, böylece ülkemizde yaşanan fikir tıkanıklığına bir çıkış yolu göstermekti.

Daha önemli bir nokta ise kitabın bizde pek örneği görülmeyen ortak çalışmaya emsal niteliğinde bir örnek vermiş olmasıdır. Kitaptan öğrendiğimize göre yazar *Batı Düşüncesinde Dönüm Noktası* adlı iddialı kitabı yazarken Erwin Schrödinger, Gregory Bateson, Antonio Dimalanta, Stanislav Grof, Hazel Henderson, Margaret Lock, Carl Simonton ve Leonard Shlain... gibi her biri sahalarında temayüz etmiş kişilerle şahsi temas kurmuş, onlar da iddialı bir kitap yazmaya koyulan Fritjof Capra'ya bu sahalardaki bilgi noksanlıklarını gidermesi için gerek uzun boylu konuşma yoluyla, gerekse metin hazırlama bağlamında ciddi şekilde yardımcı olmuşlar.

Herkesin birbirinin kuyruğuna basmak için can attığı bizimki gibi bir ülkede Capra'nın şahsında yaşadığı hakikati arayana yardımcı olma seferberliği anlamlı bir mesaj olacaktır ümidindeyim.

Yazarın yılmadan, usanmadan kendisine yardımcı olabileceğine inandığı kişileri arayıp bulması, onları konuşturmaya çalışması, hatta ünlü psikiyatr Laing örneğinde görüleceği gibi, kendisine yapılan alaylardan gücenip vazgeçmemesi, inatla bu değerli bilim adamından alacaklarını almaya çalışması, "İlim Çin'de bile olsa gidip alınır" hadisinin maalesef başka diyarlarda kök saldığını acı acı hatırlatıyor.

Bir kaç cümle de çeviri için söylemeliyim.

1989 yılında *Batı Düşüncesinde Dönüm Noktası*'nı çevirirken eserin ciddiyeti ve bilimsel yapısı rahat bir tercüme yapmama elvermemişti. Bu yüzden kendimi sıkışmış ve olabildiğince metne sadık kalan bir tercüme yapmaya çalışmıştım. Oysa *Yeni Çağın Sıradışı Bilgeleri* rahat anlatımlar içerisine serpiştirilmiş bilimsel konular, hatıraların içerisine yerleştirilmiş ciddi tartışmalar ve rahatlatıcı 'diyalog' havası ile serbest bir çeviriye son derece elverişliydi. Bu nedenle elinizdeki çeviride olabildiğince 'Türkçe' düşünmeyi denedim ve "Capra Türkçe yazsaydı bu cümleyi nasıl ifade ederdi?"